

La feminització de la pobresa

Dona i nenes wixarika. Mèxic.

TEXT I FOTOS: COMISSIÓ DE COOPERACIÓ

La pobresa té rostre de dona

El 70% de les persones que viuen en situació de pobresa al món són dones. Aquesta dada cau com una llosa. Què està passant? Són les dones més vulnerables a patir situacions de pobresa que no pas els homes?

Si es revisen altres dades sobre la situació de les dones al món, la visió és igualment desoladora. Així, per exemple, ens trobem que:

- Dos terços dels 796 milions de persones adultes analfabetes al món són dones¹.

- Menys del 20% de la terra està en mans de dones¹.

- Les dones guanyen menys que els homes a tot el món. A la majoria de països, les dones guanyen un mitjana del 60-75% del salari que guanyen els homes².

Resulta inevitable, doncs, que ens qüestionem la tasca que es fa a nivell internacional per l'eradicació de la pobresa al món. Estem anant per bon camí? Es tenen en compte les dades que s'acaben d'esmentar a l'hora de planificar polítiques de cooperació al desenvolupament? Coneixem prou la realitat a

què ens enfrontem per poder-la canviar d'una vegada per totes?

El fenomen de la 'feminització de la pobresa'

Als anys 90 es va començar a debatre entorn al concepte de feminització de la pobresa, definit com un conjunt de fenòmens que estan aprofundint les diferències en els nivells de pobresa que existeixen entre homes i dones i, per tant, entre les famílies que estan a càrrec d'una dona i les que compten amb un home.

L'any 1995 es va celebrar, a Beijing, la IV Conferència Mundial sobre la Dona, on es va definir la feminització de la pobresa com el creixent empobriment material de les dones, l'empitjorament de les seves condicions de vida i la vulneració dels seus drets fonamentals.

Avui en dia, les veus expertes segueixen difonent la necessitat d'una anàlisi profunda d'aquest fenomen, recomanant de manera insistent que s'introdueixi la perspectiva de gènere de forma transversal en la cooperació al desenvolupament, per tal que aquesta sigui realment efectiva. Existeixen massa

dades que evidencien que el biaix de gènere incideix de forma directa en la situació de pobresa i vulnerabilitat de les dones.

Tot i així, encara ens trobem davant la invisibilització d'aquest fenomen. Encara no són suficients les institucions i ONGD (Organitzacions No Governamentals per al Desenvolupament) que inclouen la perspectiva de gènere en la seva tasca ni en les seves agendes. No sembla que se li doni el pes ni la importància que realment té.

L'eradicació de la pobresa al món passa per l'apoderament de les dones

Les desigualtats de gènere són considerades com una de les principals causes de la pobresa. En paraules de l'exsecretari general de les Nacions unides Ban Ki-moon, "apoderar les dones rurals és crucial per tal de posar fi a la fam i la pobresa al món".

Només cal fixar-nos en les dades existents per sustentar aquesta afirmació:

- El 43% de la mà d'obra agrícola en països en vies de desenvolupament són dones³, i s'estima que si aquestes dones tinguessin el mateix accés als recursos agrícoles que els homes, la seva producció augmentaria

d'un 20% a un 30% i el nombre de persones que pateixen gana es reduiria en 100 o 150 milions³.

- Quan el número de dones ocupades augmenta, les economies creixen. L'augment de la participació de les dones a la força de treball – o una reducció de la disparitat entre la participació de dones i homes en la força laboral – produeix un creixement econòmic més ràpid⁴.

- Per cada any addicional de formació per a les dones en edat reproductiva, la mortalitat infantil disminueix en un 9,5%¹.

Existeix un llarg etcètera de dades com les anteriors que fan càlculs de l'eficàcia de l'accés de les dones als mitjans econòmics. Però no només parlem d'economia, no oblidem que l'apoderament femení és una assignatura pendent que tenim arreu del món i que contempla molts altres aspectes relacionats amb els valors democràtics tant individuals com col·lectius.

Els drets de les dones són Drets Humans

Lamentablement, és comú parlar de la igualtat entre homes i dones com un tema a part, com si els drets de les dones no es trobessin dins dels Drets Humans. Hi són i, precisament per aquest motiu, s'entenen més clarament les xifres anteriors.

La vulneració dels Drets Humans va íntimament lligada a la situació de pobresa i exclusió en la que es viu. Comptem amb dades esfereïdores que ho demostren, per exemple:

- Les nenes que viuen en pobresa tenen una probabilitat 2,5 vegades més gran de casar-se durant la infància¹.

- Les dones i nenes que viuen en pobresa són més vulnerables a l'explotació sexual i al tràfic de persones¹.

És de justícia, per tant, treballar la perspectiva de gènere de manera transversal en totes les tasques, mesures, polítiques i

decisions que prenguem per tal de revertir la situació de les dones al món, així com la pobresa i la vulneració de drets humans que pateixen. Sempre amb pràctiques democràtiques, entenent la cooperació com el treball amb subjectes de dret que decideixen el seu futur i trien el seu camí.

Les properes Jornades de cooperació internacional Mirades al Món

Aquest any la Comissió de Cooperació Internacional us portem unes jornades de cooperació centrades precisament en el fenomen de la feminització de la pobresa i la necessitat d'incorporar la perspectiva de gènere en la cooperació al desenvolupament, per a que esdevingui, realment, una eina profundament transformadora. Us esperem del 26 al 28 d'octubre de 2017 amb propostes entretingudes i interessants sobre la feina de, amb i per a les dones d'arreu del món. ●

Dones i nenes rarámuris. Mèxic.

Dona marroquí. Marroc.

Dona waorani. Equador.

Dones otavales. Equador.

Nenes otavales. Equador.

NOTES

1. Organització de les Nacions Unides per la Igualtat de Gènere i l'Apoderament de les Dones, www.unwomen.org.

2. Portal de dades sobre gènere del Bank Mundial, www.worldbank.org/gender/.

3. Organització de les Nacions Unides per la Alimentació i l'Agricultura, www.fao.org.

4. Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic, www.oecd.org.